

Ceranowicz, Barbara / Wójcik, Zbigniew

Symposium historyczne geologów ZSRR i NRD

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 21/1, 172-173

1976

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Budapeszcie uzyskał w roku 1771 ogród botaniczny. Już w 1780 r. nastąpiła wymiana nasion z niektórymi ogrodami botanicznymi. W latach 1870—1900 pozyskano z Rosji dla Budapeszteńskiego Ogrodu Botanicznego 200 gatunków roślin. Przeważnie pochodziły one z Petersburga, niektóre zaś także z Moskwy, Kijowa, Dorpatu i Odessy.

3. Franz Weiling z Instytutu Botaniki Rolniczej Uniwersytetu w Bonn (RFN) wygłosił referat *Stosunki naukowe w botanice między Niemcami i Petersburgiem w ostatnim stuleciu*. Wzorem innych przyrodników w minionym stuleciu młodzi Rosjanie przybywali do Niemiec na studia botaniczne. W tym samym czasie młodzi niemieccy botanicy emigrowali do Rosji, a zwłaszcza do Petersburga, gdzie niektórzy z nich zostali pracownikami naukowymi Ogrodu Botanicznego. Do wspomnianych botaników należał Fritz Körnicke. Szczególne zasługi położyli w badaniach hybrydyzacji i dziedziczności Edward Regel i Iwan Szmalhausen.

4. A. I. Barbaricz z Instytutu Botaniki Ukraińskiej Akademii Nauk referował *Etapy poznawania flory Ukrainy*. Początek badań florystycznych na Ukrainie wiąże się z ekspedycjami, organizowanymi przez Rosyjską Akademię Nauk. Brali w nich udział: I. A. Gildenstaedt (1773—1774), W. F. Zujew (1781) i P. S. Pallas (1793—94). Dalszy rozwój badań florystycznych Ukrainy związany jest z działalnością Uniwersytetów: Charkowskiego (powstał w 1804 r.), Kijowskiego (1834), Odeskiego (1864) i Liceum Krzemienieckiego (1804—1831). Wielką rolę odegrały towarzystwa przyrodników: kijowskie, charkowskie i odeskie. Po Wielkiej Rewolucji Październikowej powołano do życia Ukraińską Akademię Nauk, w niej zaś Instytut Botaniki. Obecnie na Ukrainie jest 20 florystycznych ośrodków badawczych.

Na zakończenie warto jeszcze dodać, że historia botaniki została po raz pierwszy wyodrębniona w osobną sekcję Kongresu.

Henryk Bukowiecki

SYMPOZJUM HISTORYCZNE GEOLOGÓW ZSRR I NRD

Staraniem Międzynarodowego Komitetu Historii Nauk Geologicznych w dniach 27 maja — 1 czerwca 1975 r. Komitet Narodowy Nauk Geologicznych NRD i Towarzystwo Nauk Geologicznych NRD zorganizowały w Berlinie międzynarodowe sympozjum pn. *Zur Geschichte deutsch-sowjetischer Beziehungen auf dem Gebiet der geologischen Wissenschaften*. Głównymi organizatorami ze strony niemieckiej byli R. Daber i M. Guntau, a ze strony radzieckiej W. W. Tichomirow i G. P. Chomisuri. Sympozjum patronowały prezydium Akademii Nauk ZSRR i NRD. Było ono włączone do imprez odbywających się w ramach obchodów 30-lecia zwycięstwa nad faszyzmem hitlerowskim. W pracach sympozjum poza gospodarzami uczestniczyli także geolodzy Bułgarii (G. Georgiew) i Polski (B. Ceranowicz i Z. Wójcik).

W starannie przygotowanych materiałach sympozjalnych opublikowano streszczenia 63 referatów. Prawie połowa z nich w poszerzonej formie została przedstawiona podczas obrad. Inne omówiono w referatach zbiorczych i w dyskusji. Były dwa nurty tematyczne tych referatów. W pierwszym podkreślono wkład geologów niemieckich do poznawania obszarów Rosji — zwłaszcza w XVIII i XIX w. Wiele uwagi poświęcono badaniom prowadzonym przez S. P. Pallas, A. Humboldta, G. Rosse'a, H. W. Abicha, J. G. Lehmana, B. Cotta i innych. Mówiono także o badaniach i twórczości Niemców zatrudnionych w tym czasie na Uniwersytecie Wileńskim (m.in. E. Eichwald). W drugim nurcie tema-

tycznym scharakteryzowano wkład geologów radzieckich do rozpoznawania bogactw mineralnych NRD, zwłaszcza w zakresie poszukiwań ropy naftowej i gazu ziemnego. Mówiono także o wynikach ostatnio wspólnie prowadzonych prac, zmierzających do rozpoznania tzw. płaszcza Ziemi. Szczególnie wiele uwagi poświęcono także wpływowi twórczej myśli geologów rosyjskich i radzieckich na naukową literaturę niemiecką (A. N. Zawaricki, E. S. Fiedorow, W. I. Wiernadski).

Dla polskich historyków geologii udział w symposium okazał się bardzo pożyteczny. Wielu Polaków — zwłaszcza w XIX w. — prowadziło badania obszarów imperium rosyjskiego wspólnie z geologami niemieckimi (m.in. T. Zan z A. Humboldtem). Niektórzy niemieccy geolodzy (co podkreślono w referatach i dyskusji) twórczo rozwijali myśli polskich geologów (K. Bohdanowicza, S. Kontkiewicza) na temat genezy złóż ropy naftowej w okolicy Baku, rud żelaza w Krzywym Rogu. Dlatego przygotowywana obecnie do druku księga referatów sympozjalnych z pewnością będzie uważnie czytana w naszym kraju. W księdze tej znajdzie się również referat Z. Wójcika pt. *Über Forschungen deutscher Naturwissenschaftler in Russland in der polnischen geologischen Literatur*.

W rezolucji, podjętej na zakończenie obrad, podkreślono wagę poruszonych tematów. Zdecydowano także, że w 1979 r. odbędzie się w Jerewanu kolejne sympozjum poświęcone dziejom współpracy geologów Rosji i ZSRR oraz Niemiec i NRD.

Po sympozjum zorganizowano wycieczkę do Akademii Górniczej we Freibergu Saskim. Złożono tam hołd twórcy nowoczesnej geologii w Niemczech — Abrahamowi Gottlobowi Wernerowi.

Barbara Ceranowicz, Zbigniew Wójcik

HISTORIA PRZYRODOZNAWSTWA I TECHNIKI W ŻYCIU NAUKOWYM CZECHOSŁOWACJI

22 kwietnia 1975 r. odbyło się w Pradze uroczyste posiedzenie poświęcone 30 rocznicy oswobodzenia Czechosłowacji przez Armię Radziecką i 30-leciu rozwoju czechosłowackiej nauki, techniki i kultury. Posiedzenie to zorganizowane zostało przez Narodowe Muzeum Techniki w Pradze i Towarzystwo Historii Przyrodoznawstwa i Techniki — Czechosłowackiej Akademii Nauk. Słowo wstępne wygłosił przewodniczący tego Towarzystwa i dyrektor Narodowego Muzeum Techniki — J. Kuba. L. Nov'y, kierownik Zakładu Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Instytutu Historii Czechosłowackiej i Powszechnej — Czechosłowackiej Akademii Nauk, zapoznał uczestników posiedzenia z najważniejszymi zagadnieniami rozwoju nauki i techniki socjalistycznej Czechosłowacji w okresie ostatnich 30 lat. W posiedzeniu wzięli udział dyrektorzy muzeów techniki krajów socjalistycznych, którzy wygłosili przemówienia powitalne oraz przedstawiciele czechosłowackich organów państwowych i instytucji naukowych.

11 czerwca Zakład Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Instytutu Historii Czechosłowackiej i Powszechnej CAN w Pradze zorganizował naradę, na której omówiono zagadnienia światowej historii techniki. Jako podstawę dyskusji przyjęto wstępne materiały do przygotowywanej trzypiętomowej *Powszechnej historii techniki* oraz tezy *Teoria i historia nauk technicznych* opracowane przez Instytut Historii Przyrodoznawstwa i Techniki Akademii Nauk ZSRR w Moskwie. Szeroka dyskusja zwróciła również uwagę na ogólne zagadnienia metodologii historii techniki i jej periodyzacji. Na zakończenie L. Nov'y podkreślił